

NIVALAN KAUPUNKI
Sivistyspalvelut

Koululaisten
aamu- ja iltapäivätoiminnan
yleinen toimintasuunnitelma
2013-

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

1. Tavoitteet	1
2. Järjestämisen yleiset periaatteet.....	1
3. Toimintamuoto	1
4. Toimintaympäristö ja tilat.....	1
5. Laajuus	1
6. Toimintaan hakeminen ja valintaperusteet.....	2
7. Rahoitus ja maksut.....	2
8. Henkilöstö ja ryhmäkoko	2
9. Välipala	3
10. Turvallisuus	3
11. Toiminnan koordinointi.....	3
12. Yhteistyö kotien kanssa	3
13. Yhteistyö koulun kanssa.....	3
14. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.....	4
15. Sisällölliset painotukset.....	4
16. Toiminnan arviointi	4

Liite: Aamu- ja iltapäivätoiminnan turvallisuusohjeet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

1. Tavoitteet

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva säännös sisältyy perusopetuslakiin (8 §). Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä arkea ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän.

Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa myös mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen.

2. Järjestämisen yleiset periaatteet

Nivalan kaupungissa koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu sivistyslautakunnan tehtäväkenttään. Toiminnan järjestämisessä noudatetaan aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevaa lainsäädäntöä (laki perusopetuslain muuttamisesta 1136/2003, 1081/2006), Opetushallituksen määräyksiä (2011:1 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet), aamu- ja iltapäivätoiminnan yleistä toimintasuunnitelmaa sekä koulukohtaisia ohjeistuksia.

3. Toimintamuoto

Nivalan kaupunki voi järjestää toimintaa itse tai hankkia palvelut ulkopuolisilta toiminnan järjestäjiltä tai ostopalveluna. Järjestäjien kanssa on tehtävä erilliset sopimukset. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksien mukaan tilat käyttöön.

4. Toimintaympäristö ja tilat

Lapsella on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. Toimintaan tarkoitettujen tilojen ja välineiden tulee olla turvallisia eikä lapsi saa joutua väkivallan tai muun kiusaamisen kohteeksi. Toiminnassa sattuneiden tapaturmien hoito on lapselle maksutonta.

Toimintaa järjestetään joko koulun omissa tiloissa tai muissa kyseiseen toimintaan soveltuvisissa tiloissa. Ulkopuoliset palvelun tarjoajat voivat järjestää toimintaa omissa toimintaan soveltuvisissa tiloissa tai kaupungin tiloissa. Tilojen on oltava ympäristö- ja paloviranomaisten hyväksymiä. Kaikkien kerhojen osalta toimijat vastaavat tilojen riittävästä siisteydestä ja hygieniasta.

5. Laajuus

Kunta päättää toiminnan laajuudesta. Nivalassa toimintaa on koulun työvuoden aikana lukuun ottamatta koulun loma-aikoja. Toimintaa tarjotaan peruskoulun 1. ja 2. vuosiluokkien oppilaille

sekä erityisen tuen piirissä oleville 3-9 luokan oppilaille. Iltapäivätoimintaa järjestetään koululla, jos vähintään 8 lasta osallistuu. Aamupäivätoimintaa järjestetään vain Kyösti Kallion koululla. Toimintaa järjestetään 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella ajoittuen aamupäivätoiminta kello 7.30-10.00 ja iltapäivätoiminta klo 12.00-16.30 välille.

6. Toimintaan hakeminen ja valintaperusteet

Osallistuminen lapselle on vapaaehtoista. Vanhemmat sitoutuvat toimintaan lukuvuodeksi. Perhe harkitsee itse, hakeeko lasta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Kunnalla ei ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää toimintaa kaikille. Ilmoittautumisaika on kouluuntuloilmoittautumisen yhteydessä. Riittävien resurssien puuttuessa pidetään 1. vuosiluokan oppilaat ja kasvatuksellista tukea tarvitsevat oppilaat etusijalla. Otettaessa lapsia toimintaan on heihin sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Viimesijainen tapa päättää paikat on arvonta. Hallinnolliset päätökset lasten hyväksymisestä toimintaan tekee hallintosäännössä mainittu viranhaltija elokuussa. Mikäli lapsen omalle koululla ei toimintaa järjestetä, huoltaja voi hakea paikkaa sellaisesta koulusta, missä paikkoja on vapaana. Tällöin huoltajat järjestävät itse lapselleen kuljetuksen ja vastaavat itse kuljetuskustannuksista. Kunta ei järjestä koulukuljetuksia aamu- tai iltapäivätoiminnan vuoksi.

7. Rahoitus ja maksut

Valtio maksaa aamu- ja iltapäivätoimintaan valtionosuutta (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009). Kaupunki päättää vuosittaisesta toimintaan varatusta määrärahasta. Rahoitus järjestetään huoltajilta perittävillä toimintamaksuilla sekä mahdollisesti kaupungin järjestäjälle myöntämällä kohdennetulla avustuksella. Osallistumismaksut vahvistetaan hallintosäännön mukaisesti viranhaltijapäätöksellä. Huoltajat voivat hakea maksuhuojennuksia toimeentulotuen puitteissa tai lastensuojelun tukipalveluista annetun lain nojalla. Kerhotoimijat vastaavat vakuutuksista, välipalasta sekä toiminta- ja askartelutarvikkeiden hankinnasta.

8. Henkilöstö ja ryhmäkoko

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia kerho-ohjaajia. Lain mukaan kunnan tulee varmistaa ohjaajien määrän ja osaamisen lisäksi se, että niiltä henkilöiltä, jotka työskentelevät henkilökohtaisessa vuorovaihtuksessa alaikäisen kanssa ilman huoltajan läsnäoloa, pyydetään nähtäväksi ote rikosrekisteristä.

Ryhmän miniminä on 8 lasta. Toiminnasta vastaa kerho-ohjaaja. Jos toimintaan osallistuu enemmän kuin 16 lasta, on yhden kelpoisuusvaatimukset täyttävän kerho-ohjaajan lisäksi oltava toinen työntekijä. Yli 16 oppilaan ryhmän perustamisesta ja jakamisesta päätetään koulukohdaisesti. Ryhmäkoko vaikuttaa lasten erityiset kehitykseen tai terveyteen liittyvät tarpeet, kerhon toimintaympäristö ja lasten päivittäiseen toimintaan osallistumisen tuntimäärät. Mikäli toimintaan osallistuu erityisen tuen piirissä olevia oppilaita, tulisi tämä ottaa ryhmäkoossa ja työntekijöiden määrässä huomioon.

9. Välipala

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella on tarjottava välipala. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet. Elintarvikkeiden käsittelystä ja omavalvonnasta annettuja määräyksiä on noudatettava.

10. Turvallisuus

Kerho-ohjaajalla on vastuu lapsen kasvatuksesta kyseisen ryhmän jäsenenä. Yhteisten sääntöjen ja rajojen tarkoituksena on antaa lapselle kokemus turvallisuudesta ja välittämisestä. Turvallisuustekijät huomioidaan säännöistä ja rajoista sovittaessa. Jokainen ryhmä laatii **oman turvallisuusohjeistuksensa**, oheista liitettä täydentäen. Toimintapisteissä tulee olla saatavilla asianmukaiset ensiaputarvikkeet. Tapaturman sattuessa vanhempia informoidaan tapahtumasta tilanteen vaatimalla tavalla. Kunnan järjestämään toimintaan osallistuvat lapset on vakuutettu kunnan toimesta. Muiden toiminnan järjestäjien tulee omalta osaltaan huolehtia vakuutusten voimassaolosta.

11. Toiminnan koordinointi

Koulun rehtori valvoo, ohjaa ja koordinoi toimintaa. Työhön kuuluu yhteyksien pitäminen ja informaation välittäminen eri tahoille ja vuosittaisen **toimintasuunnitelman ja -kertomuksen** laatiminen. Kaikkia palvelutuottajia ohjaa aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva lainsäädäntö, opetushallituksen hyväksymä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet sekä Nivalan kaupungin iltapäivätoiminnan yleinen toimintasuunnitelma.

12. Yhteistyö kotien kanssa

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Vanhempien tulee olla tietoisia myös opettajan ja ohjaajan sekä muiden tahojen välisestä yhteistyöstä ja olla osallisena lasta koskevan toiminnan suunnitteluun. Järjestäjällä on oltava ajantasaiset yhteystiedot koteihin. Toimintakauden alkaessa lapsi vanhempineen kutsutaan tutustumaan toimintaan. Samalla sovietaan yhteydenpidon käytänteet (keskustelut, tiedotteet yms.). Erillisiä vanhempainiltoja ei järjestetä, vaan henkilöstö on tarvittaessa mukaan koulun vanhempainilloissa. Kun lapsen tai perheen tilanne sitä edellyttää, voidaan lasta tukea moniammatillisen yhteistyön avulla myös aamu- ja iltapäivätoiminnan puitteissa. Huolenaiheista keskustellaan heti huolen herättyä vanhempien kanssa.

13. Yhteistyö koulun kanssa

Toiminta tukee koulun kasvatustyötä. Yhteistyö kerho-ohjaajan ja koulun henkilökunnan kanssa on tärkeää. Koulupäivän aikana tapahtuneet asiat tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa toiminnassa huomioon. Tiedottamisesta vastaan opettaja omalta osaltaan ja iltapäivätoiminnan työntekijät omalta osaltaan. Yhteisten välineiden ja tilojen käytöstä sovitaan toimipisteissä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella. Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luo-

vuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä

14. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminta on kaupunkitasoinen asia eikä yksittäisen toimialan, joten yhteistyö ja eri toimialojen osallistuminen järjestelyihin on erittäin tärkeää. Mukana tulee olla mm. sosi-aali- ja terveys sekä liikunta- ja kulttuuripalvelut. Lisäksi vanhempainyhdistykset, urheiluseurat, seurakunta ja yksityisten yrittäjien edustajat ovat tervetulleita yhteistyökumppaneita.

15. Sisällölliset painotukset

Sisällölliset painotukset perustuvat kaupungin omiin strategioihin ja opetushallituksen antamiin perusteisiin. Perusteiden mukaan toiminta on ehyt ja monipuolinen kokonaisuus. Toiminta rakentaa jatkumon varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle ja sen lähtökohtana ovat perusopetuksen yleiset kasvatukselliset tavoitteet. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon lapsen tarpeet ja omat toiveet.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan

Tavoitteena on luoda kiireetön ja turvallinen ilmapiiri. Yhdessä luodut säännöt ja rajat tuovat lapselle turvallisuuden tunteen. Itsetunnon kannata on tärkeää, että osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Toiminnan tarjoamien toverisuhteiden kautta opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja kuten vastavuoroisuutta sekä tunteiden ilmaisua ja säätelyä. Kerho-ohjaajat huolehtivat siitä, ettei kukaan jää yksin. Toiminnassa varataan aikaa koulutyöhön liittyvien tehtävien tekemiseen, mutta koulutehtävistä vastaavat aina vanhemmat. Ohjatun toiminnan lisäksi lapsilla tulee olla mahdollisuus omaan toimintaan, rentoutumiseen ja lepoon. Sisältöjä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomioita leikkiin, luovaan toimintaan, myönteisiin elämyksiin ja -lapsen kehitystä tukevaan toimintaan kuten liikuntaan, käden-taitoihin ja arkiaskareisiin. Toiminnassa pyritään päivittäiseen liikuntaan ja ulkoiluun.

16. Toiminnan arviointi

Kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua tarvittaessa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset tulee julkistaa. Toimintaa arvioidaan osana perusopetuksen laadunarviointia. Henkilöstön työhön sisältyy oman työn suunnittelu ja arviointi. Kerho-ohjaajat keräävät toimintakauden aikana suoraa asiakaspalautetta sekä toimintaan osallistuvilta lapsilta että heidän vanhemmiltaan kerhopäiväkirjoihin. Kerho-ohjaajat kokoavat tiedot omaan toimintakertomukseen.

Liite

Nivalan kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiset turvallisuusohjeet

Turvallisuusohjeet on tarkoitettu yleisohjeeksi. Koulu voi tehdä omia täydennyksiä.

Jokainen työntekijä on ilmoitusvelvollinen epäkohdista / vaaratilanteista. Ilmoitus tehdään ensisijaisesti toiminnan vastuuhenkilölle tai hänen sijaiselleen tai rehtorille tai akuutissa tilanteessa toimijataholle esim. kiinteistövalvontaan. Epäkohdan korjaus tulee tarkistaa jälkeinpäin.

Työturvallisuuslain mukanaan tuomat ohjeet on huomioitava annettaessa turvallisuusohjeita.

Ongelmatilanteiden ratkaisuketju on: henkilökunta- toiminnan vastuuhenkilö-rehtori-sivistysjohtaja-sivistyslautakunta-kaupunginhallitus-kaupunginvaltuusto.

Iltapäivätoimintaa eivät sido päivähoidon ryhmäsäädökset. On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että yksi kerho-ohjaaja voisi samanaikaisesti vastata korkeintaan 16 lapsesta. Erityisopetuksessa olevien oppilaiden suhdeluku tulee harkita tapauskohtaisesti. Työvuorojärjestelyillä varmistetaan, että henkilöstöä on paikalla eniten silloin kun lapsiakin on paikalla eniten. Tarvittaessa retki- tai erityistilanteessa voidaan ryhmään pyytää avuksi muita aikuisia. Arkitilanteista poikkeava tilanne, esim. retkikohteen turvallisuus ja lapsen käyttäytyminen uudessa tilanteessa tulee ottaa huomioon ennen retkeä. Retkikäyttäytyminen ja säännöt sovitaan tarkasti niin aikuisten kesken kuin ryhmänkin kanssa. Lasten erityispiirteet on otettava erityisen tarkasti huomioon.

Lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaan tulosta ja lähdöstä keskustellaan lapsen huoltajien kanssa. Tällöin kerrotaan vanhemmille miten vastuu siirtyy järjestäjältä vanhemmalle. Lapsi voi tulla ja lähteä iltapäivätoiminnasta yksin, mikäli hänellä on siihen edellytyksiä, kulkureitti on turvallinen ja huoltaja on siihen suostunut. Huoltaja voi edellyttää, että lapsi luovutetaan vain huoltajalle tai muulle ennalta sovitulle hakijalle.

1. Lapsen turvallisuuden varmentaminen

- henkilöstö varmentaa päivittäin sisätilojen turvallisuuden
- rajat ja säännöt ovat ikätasoiset, selkeät ja yhteiset
- henkilöstöllä on yhteiset pelisäännöt
- henkilöstö huolehtii terveellisestä, turvallisesta ja tasapainoisesta fyysisestä ja psyykkisestä ympäristöstä, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti
- henkilökunnan henkilökohtaiset matkapuhelimet säilytetään työaikana sosiaalituloissa ja niitä voi käyttää taukojen aikana

2. Vastuun siirtäminen työntekijältä toiselle

- kun työntekijä poistuu ryhmästä, tulee hänen sopia vastuun siirtymisestä ryhmän muille työntekijöille
- Kun ryhmää jaetaan pienryhmätilanteisiin, on kullekin pienryhmälle määriteltävä vastuutyöntekijä. Mikäli yksi henkilö vastaa useammasta pienryhmästä, tulee toiminta olla siten suunniteltu, että vastuunkanto on mahdollista.

3. Vastuun siirtäminen työntekijältä huoltajalle

- mikäli vanhempi/ huoltaja hakee lapsen iltapäivätoiminnasta, vastuu lapsesta siirtyy huoltajalle silloin, kun kontakti työntekijään on otettu.
- Työntekijä huolehtii siitä, että huoltaja vastaa lapsestaan samalla, kun keskustelee päivän kulumisia jne. työntekijän kanssa. Päivittäinen yhteydenpito ei voi kestää kauan. Tarvittaessa tulee vanhemman kanssa sopia keskustelu-aika esimerkiksi seuraavaksi aamuksi/ iltapäiväksi.

- työntekijä huolehtii siitä, että vanhempien kanssa käytävän keskustelun ajan vastuu lapsiryhmästä on selkeästi siirretty muulle henkilökunnalle.

4. Siisteys ja viihtyvyys

- jokainen työntekijä vastaa osaltaan siitä, että lasten käyttöön annetut välineet ja materiaalit ovat ehjiä ja muutenkin turvallisia
- yleisestä siisteydestä vastaavat toiminnan aikuiset yhdessä lasten kanssa

5. Ulkoilun tarkoitus ja tavoitteet

- Ulkoilun tarkoitus on tuottaa iloa, virkistystä ja elämyksiä. Samalla kehittyvät lapsen fyysiset ja motoriset taidot
- Tärkeää on tukea lapsen luontaista liikkumisen halua. Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen liikuntaan päivittäin.
- kasvattaja mahdollistaa arkiliikkumisen, esim. kävely, juoksu, kiipeily
- kasvattaja huolehtii, että välineet vastaavat lapsen kehitystasoa sekä ulko- että sisäliikunnassa, liikkuminen on turvallista (esim. kypärän käyttö luistellessa)
- ulkoilussa voi lisäksi purkaa ylimääräistä energiaa, kehittää sosiaalisia taitoja, saada mallia vertaisryhmältä, kokeilla omia rajoja ja uskallusta sekä toteuttaa omaehtoista vapaata leikkiä

6. Lapsen turvallisuuden varmentaminen

- tarvittaessa jokainen työntekijä on lasten käytettävissä kaikissa tilanteissa
- ulkoilutilanteissa työntekijän rooli painottuu lapsiryhmän tarkkailemiseen ja valvomiseen
- työntekijät sopivat toimintatavan, jonka avulla varmistetaan, että kaikki tietävät keitä lapsia pihalla on
- työntekijän harkinnan ja tai yhteisten sopimusten mukaan kiellettyä on kaikki, millä voi aiheuttaa vaaraa / vahinkoa itselle tai toiselle
- Pihalla olevien työntekijöiden tulee valvoa koko piha-aluetta. Lapsia ei voi päästää leikkimään piha-alueen ulkopuolelle.

7. Vastuun siirtäminen työntekijältä toiselle

- kun työntekijä poistuu, hän sanallisesti siirtää vastuun paikalle jäävälle

8. Siisteys ja viihtyvyys

- pihan turvallisuudesta huolehtiminen ja turvallisuuspuutteista ilmoittaminen on työntekijän vastuulla
- työntekijän tulee myös huolehtia siitä, että lapset käyttävät leluja ja välineitä niiden käyttötarkoituksen mukaisesti
- työntekijät ja lapset huolehtivat yhteisvastuullisesti ulkotilojen siisteydestä

9. Erityistä muuta huomioitavaa

- jokainen toimintaryhmä sopii yhdessä säännöt, jotka koskevat ulkuvälineiden käyttöä, liikuntavälineiden ja keinujen käyttöä, käyttäytymistä ulkovarastossa ja aitojen läheisyydessä